

Opgroeien in Nederland of India:

Cross-cultureel onderzoek naar de schoolstress hypothese

Dr. Rachel de Jong | VCGt najaarscongres | 6 november 2025

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

**university of
 groningen**

THAPAR INSTITUTE
OF ENGINEERING & TECHNOLOGY

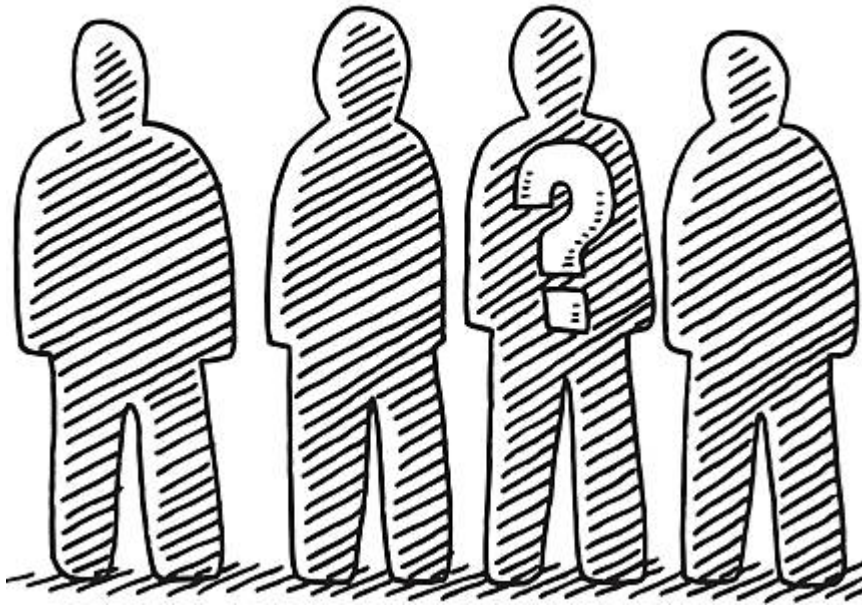

Disclaimer

Angst en somberheid wereldwijd

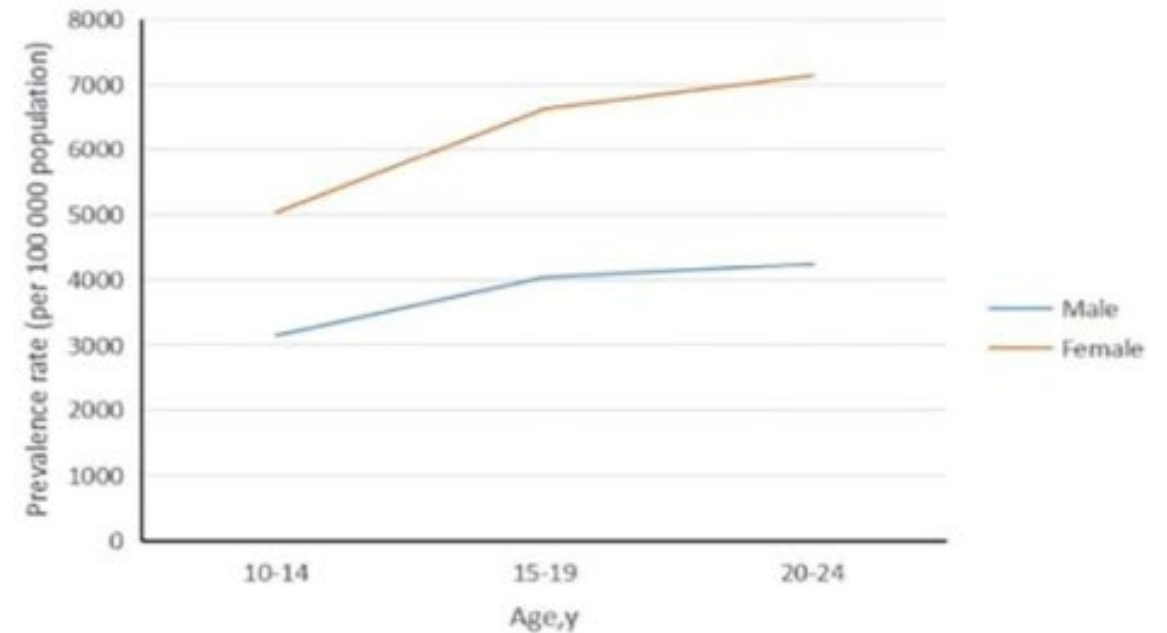
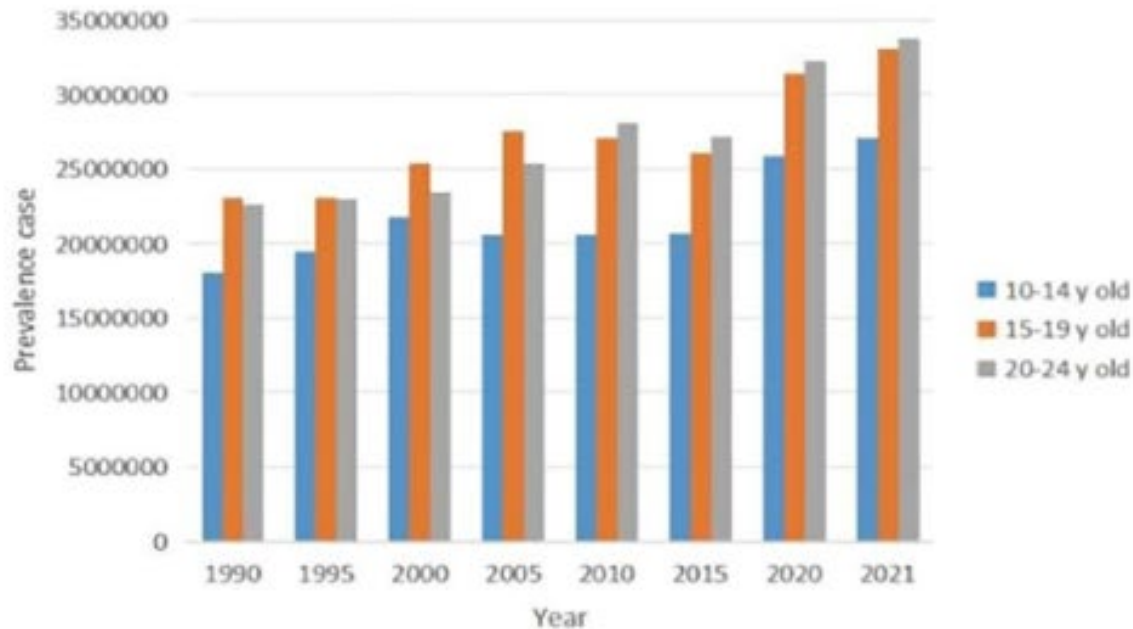
- Wereldwijd is 1 op de 6 mensen adolescent (10-24 jaar)
- Ongeveer 1 op de 4 ervaart **angstklachten**
- Ongeveer 1 op de 5 ervaart **stemmingsklachten**

LIU ET AL. (2024); LU ET AL. (2024)

Prevalentie angststoornissen

- Wereldwijd neemt de prevalentie van angststoornissen toe

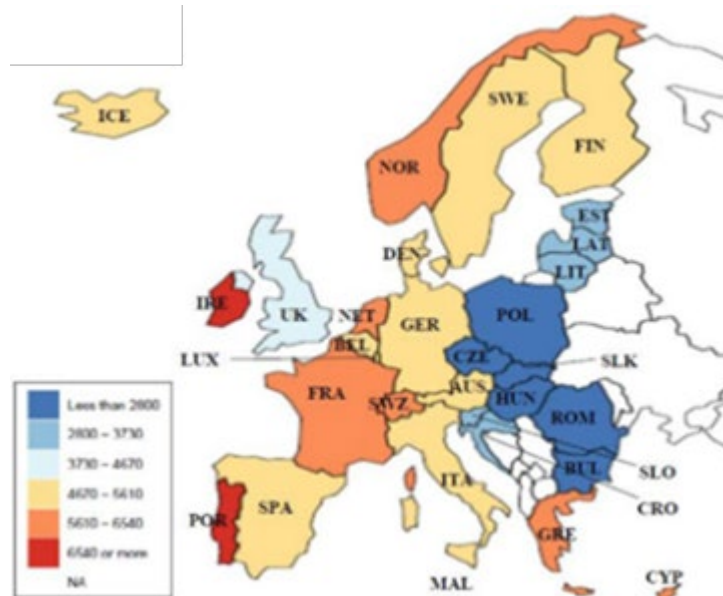

BIE ET AL. (2024)

Prevalentie angststoornissen

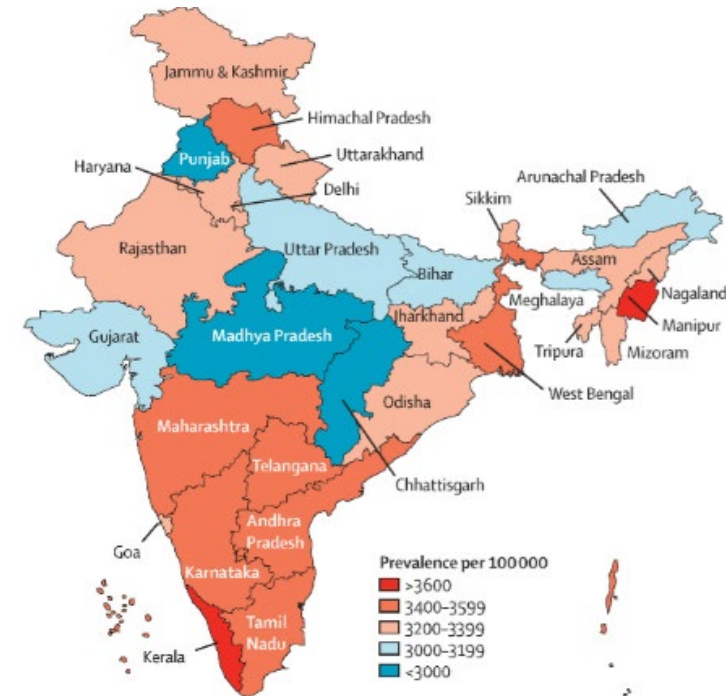
EUROPA

- Prevalentie gestegen met 4.7% van 1990-2019
 - 6567 per 100 000 adolescenten in 2019
- Maar grote regionale verschillen:

INDIA

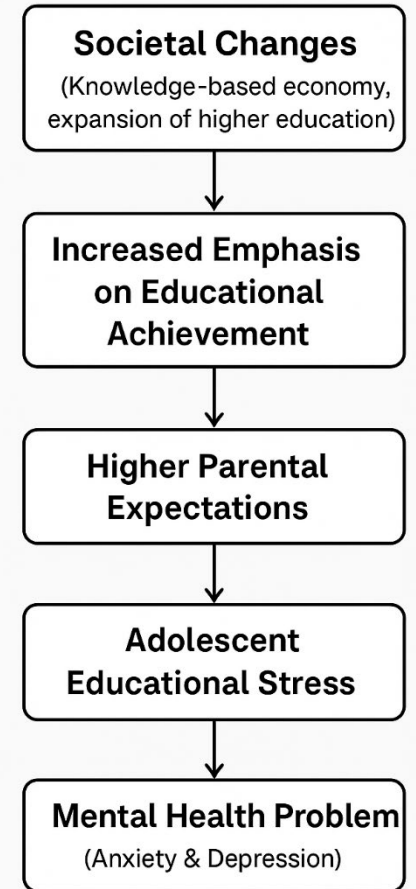
- Prevalentie gestegen met 8.5% van 1990-2017
 - 3310 per 100 000 adolescenten in 2017
- Maar grote regionale verschillen:

CASTELPIETRA ET AL. (2022); SAGAR ET AL. (2020)

Schoolstress hypothese

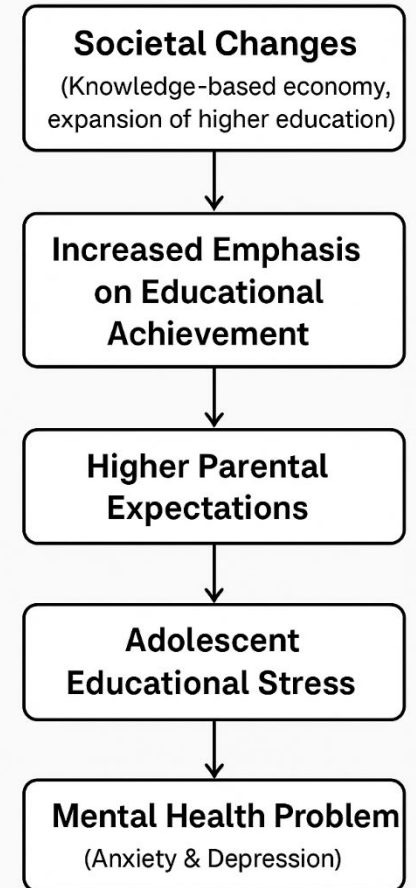
- Hoe kan dat angst- en stemmingsstoornissen vaker voorkomen bij adolescenten die in welvarende gebieden opgroeien?
- ***Educational stressor hypothesis (Schoolstress hypothese)***
- We weten al dat in hoge inkomens landen:
 - De welvaart hoog is,
 - de nadruk op kenniseconomie en dus op hoger onderwijs ligt,
 - de ouderlijke verwachtingen zijn toegenomen,
 - de schoolstress is toegenomen,
 - angst, somberheid, zelfbeschadiging en suïcide zijn toegenomen,
 - schoolstress sterk gerelateerd is aan mentale gezondheidsproblemen,
 - deze relatie sterker is bij meer welvaart*

WEST & SWEETING, (2003); HOGBERG, (2021); COSMA ET AL. (2020); LOFSTEDT ET AL. (2020); STEARE ET AL. (2023)

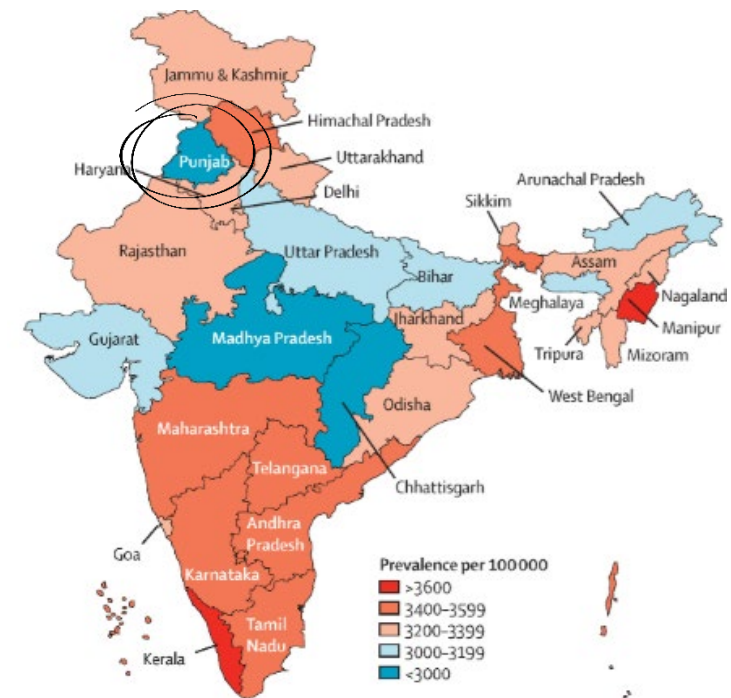
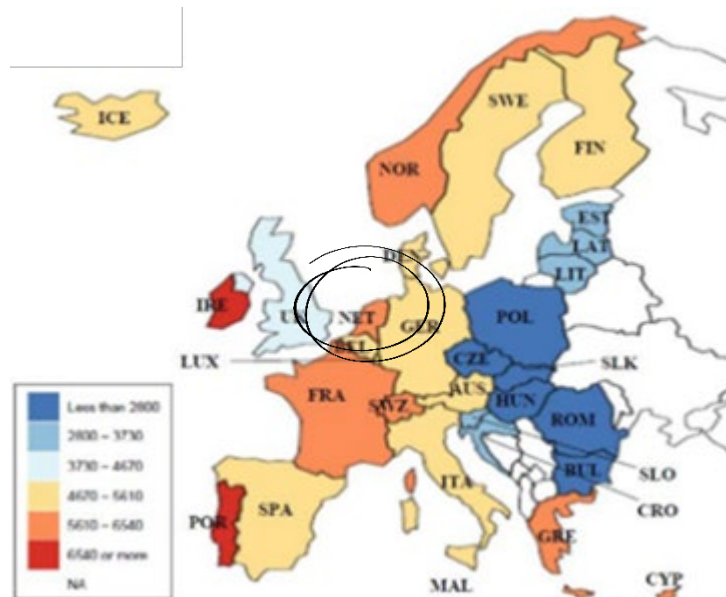
Schoolstress hypothese

- **Educational stressor hypothesis** (*Schoolstress hypothese*)
- We weten niet of dit ook geldt in lage- en middeninkomens landen
 - Is lagere welvaart een beschermende factor?
 - Is lagere welvaart juist een risicofactor in landen waar de welvaart momenteel sterk **toeneemt**?

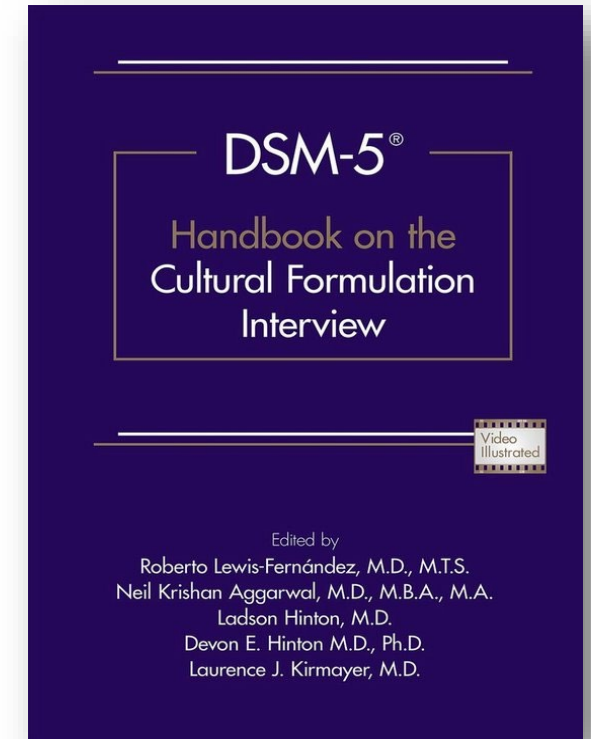
Onderzoeksvraag

- Biedt de schoolstress hypothese een verklaring voor het verschil in de prevalentie van angst- en stemmingsklachten bij adolescenten uit welvarende en minder welvarende werelddelen?

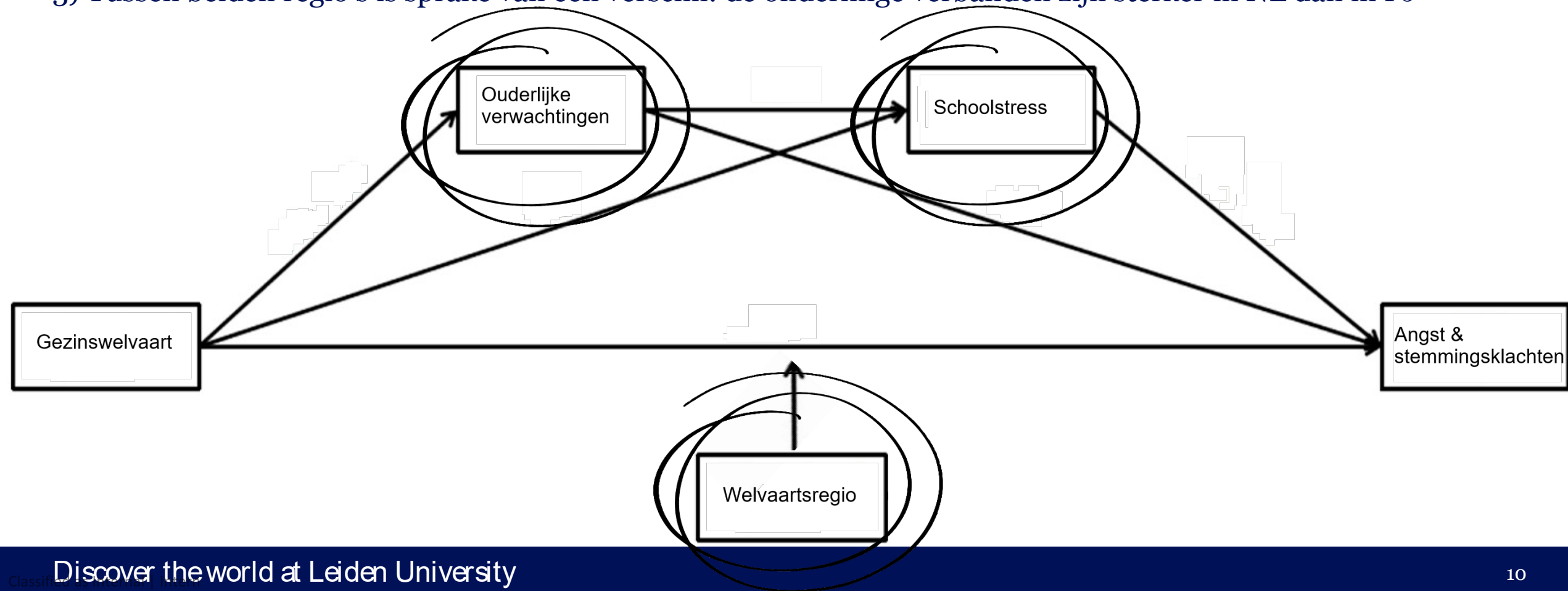
Onderzoeksmethoden

- Gezinswelvaart
 - *Family Affluence Scale (FAS, Currie et al., 2008)*
- Ouderlijke verwachtingen
 - *Age-related expectations, Cultural Formulation Interview (CFI) (DSM-5, APA, 2013)*
- Schoolstress
 - *Age-related stressors and support, Cultural Formulation Interview (CFI) (DSM-5, APA, 2013)*
- Angst- en stemmingsklachten
 - *Revised Child Anxiety and Depression Scale (RCADS, Chorpita, Moffitt & Gray, 2005)*

Onderzoekshypothesen

- 1) Hogere mate van gezinswelvaart, ouderlijke verwachtingen, schoolstress en angst/stemmingsklachten in NL
- 2) Binnen beiden regio's voorspellen welvaart > verwachting > stress > angst/stemmingsklachten
- 3) Tussen beiden regio's is sprake van een verschil: de onderlinge verbanden zijn sterker in NL dan in PJ

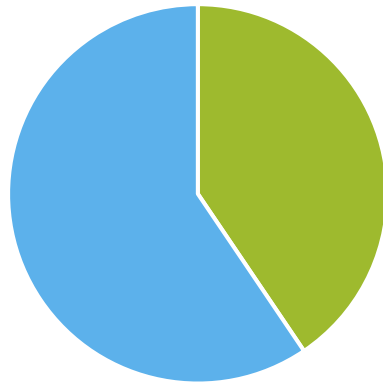

Intermezzo

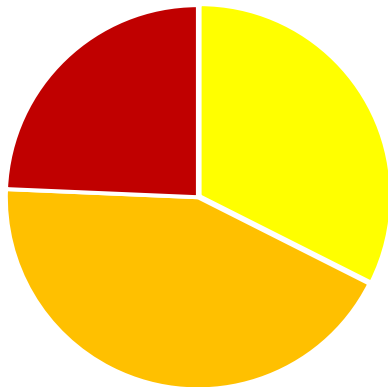

Onderzoekssample

Punjabi adolescenten ($n = 74$)

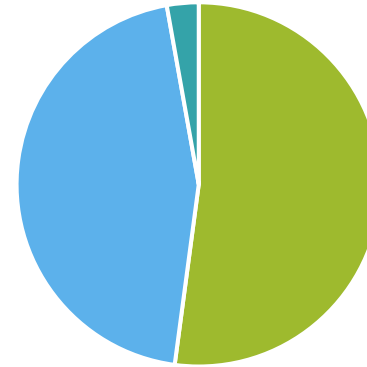

■ Jongens ■ Meisjes

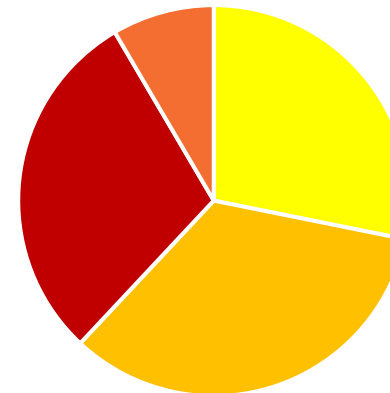

■ 10 jaar ■ 11 jaar ■ 12 jaar ■ 13 jaar

Nederlandse adolescenten ($n = 71$)

■ Jongens ■ Meisjes ■ Nonbinair

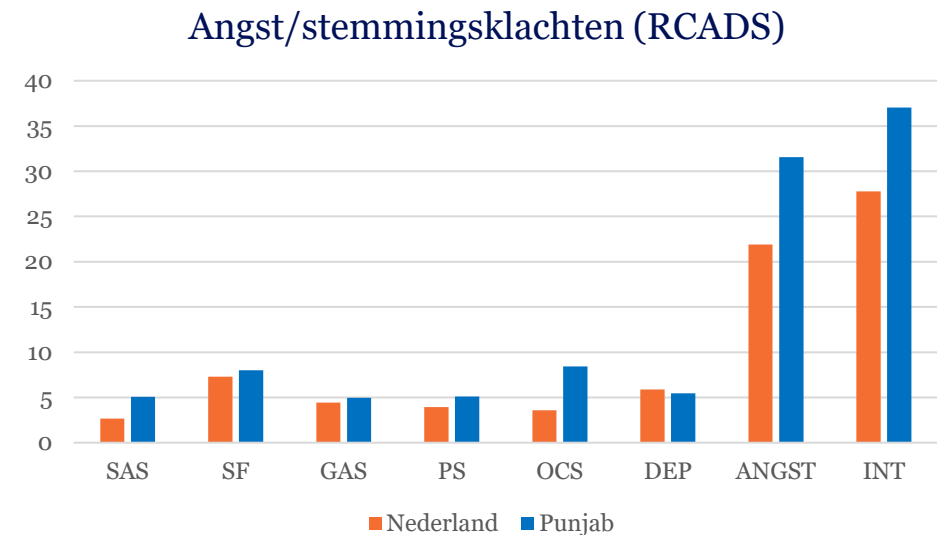

■ 10 jaar ■ 11 jaar ■ 12 jaar ■ 13 jaar

Onderzoekresultaten (1)

TUSSEN REGIO's

- Hypothese:
 - Hogere mate van gezinswelvaart, ouderlijke verwachtingen, schoolstress en angst/stemmingsklachten in NL
- Bevindingen:
 - Hogere gezinswelvaart in Nederland
 - Hogere ouderlijke verwachtingen in Punjab
 - Hogere mate van schoolstress in Punjab
 - Hogere mate van angstklachten in Punjab
 - SAS, PS, OCS, Totaal angst, Totaal internaliserend

Onderzoekresultaten (2)

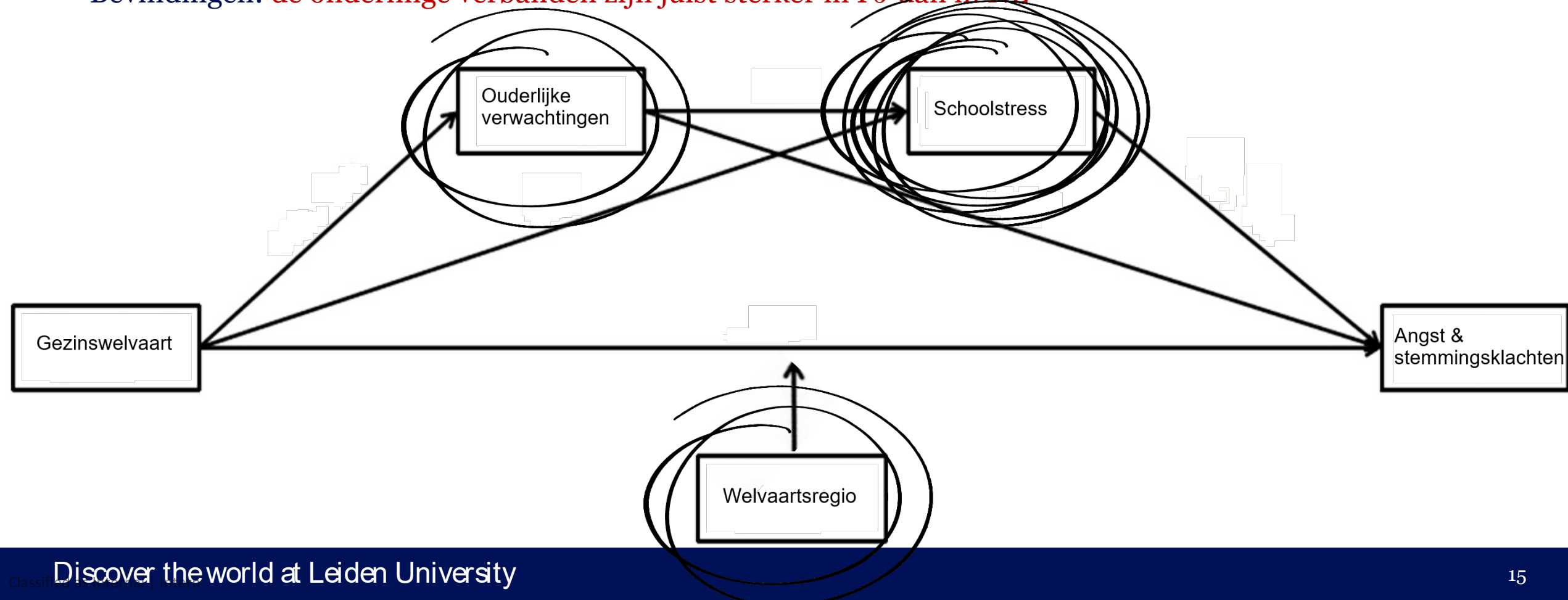
BINNEN REGIO's

- Hypothese:
 - Binnen regio's voorspellen welvaart > verwachting > stress > angst/stemmingsklachten
- Bevindingen:
 - Binnen NL en PJ geen verband tussen welvaart en angst/stemmingsklachten
 - Binnen NL is model met welvaart > verwachting > stress > niet voorspellend voor klachten
 - Binnen PJ is model met welvaart > verwachting > stress > wel voorspellend voor klachten
 - Binnen dit model is **schoolstress** de belangrijkste voorspeller

Onderzoekresultaten (3)

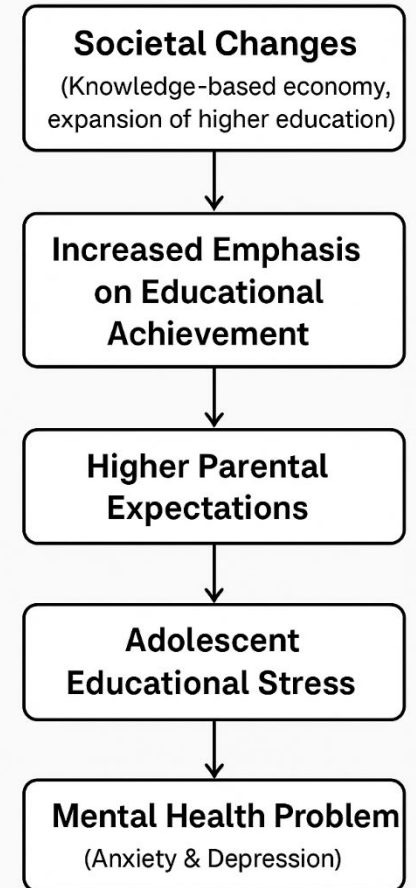
TUSSEN REGIO's

- Hypothese: de onderlinge verbanden zijn sterker in NL dan in PJ
- Bevindingen: **de onderlinge verbanden zijn juist sterker in PJ dan in NL**

Conclusie

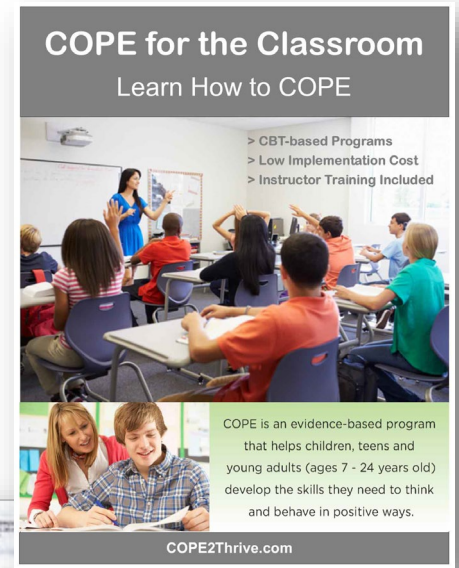
- We vinden **geen** evidentie voor de schoolstress hypothese in de groep Nederlandse adolescenten
 - Mogelijk omdat de Nederlandse welvaart niet meer zo sterk toeneemt? (~2% toename GDP 2016-2024)
- We vinden **wel** evidentie voor de schoolstress hypothese in de groep Punjabi adolescenten
 - Mogelijk omdat de Punjabi welvaart momenteel sterk toeneemt? (~5% toename GDP 2016-2024)

Discussie

Implicaties voor cognitieve gedragstherapie (CGT)

- Preventie en interventie richten op verminderen **schoolstress**
 - Vooral in regio's waar de welvaart snel toeneemt
- Denk aan geïndiceerde preventie zoals **COPE2Thrive** of interventies zoals **CoolKids** en **Chilled**
- Belang van betrekken ouders
 - Vooral vanwege de ouderlijke verwachtingen
- Belang van cultuur-sensitief werken (ook in NL)
 - Culturele interview voor beter begrip van klachten in de culturele en sociaal-economische context

Vragen?

Dr. Rachel de Jong | r.de.jong@fsw.leidenuniv.nl

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

**university of
 groningen**

THAPAR INSTITUTE
OF ENGINEERING & TECHNOLOGY

**RAMAIAH
UNIVERSITY**
OF APPLIED SCIENCES